

Effekten og tilfredsheden af Fyraftensmøderne i efteråret 2012

1. Introduktion

Denne rapport præsenterer de foreløbige resultater for fyraftensmøderne i Projekt Unfair. Rapporten skal redegøre for effekten af og tilfredsheden med fyraftensmøderne i efteråret 2012. Der afholdes fyraftensmøder i foråret 2013, som vil indgå i den endelige analyse.

Fyraftensmøderne blev alle afholdt på Kejsergade, og fra BU&S deltog en rådgiver og to frivillige. Der var to mødegrupper - A & B- som hver mødtes tre gange over en tre måneders periode. Møderne henvendte sig til studievejledere og lærere på gymnasier i Region Hovedstaden. Der deltog fortrinsvis studievejledere, men også enkelte lærere i fyraftensmøderne. For at lette formidlingen omtales deltagerne udelukkende som studievejledere i rapporten her.

Førmålingen er besvaret umiddelbart inden det første fyraftensmøde, og eftermålingen er besvaret efter det sidste fyraftensmøde. Ud af 16 mulige har 11 deltagere besvaret både før- og eftermålingen, og deltager således i evalueringen. Før- og eftermålingen viser således effekten af deltagelse i fyraftensmøderne. I eftermålingen blev der også spurgt ind til deltageres tilfredshed med møderne.

Med dette evalueringsdesign kan vi på relevante parametre undersøge udviklingen over tid, både ift. konkrete ændringer på gymnasierne samt ændringer i studievejledernes egen holdning og viden. Uden en egentlig kontrolgruppe kan man ikke med evalueringen "bevise", men kun sandsynliggøre, at virkningerne skyldes interventionen. Vores antagelser om sammenhænge forstærkes af brugernes egen vurdering af, i hvilken grad de har haft gavn af fyraftensmøderne.

Der er i det følgende valgt otte spørgsmål ud, som viser en interessant eller markant udvikling. Der er 22 spørgsmål i alt i spørgeskemaet.

2. Resumé

Der tegner sig et rigtig flot billede af fyraftensmøderne i efteråret 2012, som indikerer god effekt og meget høj tilfredshed blandt deltagerne. I forhold til effekten kan man se en tydelig positiv udvikling mellem før- og eftermålingen i alle spørgsmålene. Deltagerne vurderer derudover, at de i meget høj grad eller i høj grad har fået et højt fagligt udbytte og vil anbefale fyraftensmøderne til andre. Det er værd at bemærke at den positive udvikling ses på baggrund af tre fyraftensmøder, altså en relativ lille indsats ift. til den effekt, som studievejlederne oplever.

Baggrund for projekt Unfair

Det er "unfair", når unge på grund af forældres alvorlige fysiske sygdom¹ eller død risikerer ikke at få et velfungerende ungdoms- og senere voksenliv. Det er uacceptabelt, når vi igen og igen hører de unge på ungdomsuddannelserne fortælle, at de føler sig isoleret og ignoreret af klassekammerater, studievejledere og lærere, når deres mor eller far rammes af alvorlig sygdom eller dør. De oplever, at de ikke længere er en del af et betydningsfuldt fællesskab, de får mere fravær, og nogle ender med at droppe ud af uddannelsen.

En opvækst med en syg forælder og/eller tab af forælder bør ikke stille de unge ringere eller give dem dårligere livskvalitet end andre unge, der ikke er i samme situation. Derfor er et helt centralt mål for BU&S, at de unge oplever livskvalitet og får et velfungerende voksenliv på trods af deres særlige opvækst- og livsvilkår.

I Danmark oplever mere end 15.000 unge mellem 16 og 20 år, den typiske aldersgruppe i gymnasiet, hvert år, at deres far eller mor rammes af en kritisk sygdom (Danmarks Statistik, statistik for kalenderåret 2005). Samtidig ved vi, at tallet er stigende. Det skyldes, at flere voksne bliver kronisk syge og, at der for stadig flere alvorlige og dødelige sygdomme udvikles bedre og livsforlængende behandling.

Lidt over 7.600 unge mellem 16 og 20 har mistet én eller begge forældre på grund af sygdom, ulykker eller selvmord, mens de var 12 år eller ældre (Danmarks Statistik, juni 2007).

Som landsdækkende rådgivning med specialviden på området ønsker BU&S med pilotprojekt Unfair at være med til at sikre, at studievejledere, mentorer og trivselslærere på gymnasierne samt klassekammerater og øvrige elever bliver i stand til at støtte de unge, der enten lever med en mor eller far, som er ramt af alvorlig fysisk sygdom eller har mistet en forælder. Pilotprojektet finder sted på gymnasierne i region Hovedstaden. Det overordnede mål med pilotprojektet er at få de sårbare unge til at forblive en del af fællesskabet i gymnasiet på trods af deres særlige livsvilkår, sådan at de bliver i stand til at gennemføre deres uddannelsesforløb.

Fyraftensmøderne er en del af pilotprojektet Unfair, som har fået midler af Social ministeriet, PUF-midler. Projektet består, udover fyraftensmøderne, af klasseoplæg hvor en BU&S rådgiver sammen med to frivillige besøger en klasse med en berørt ung.

Effekten af fyraftensmøderne

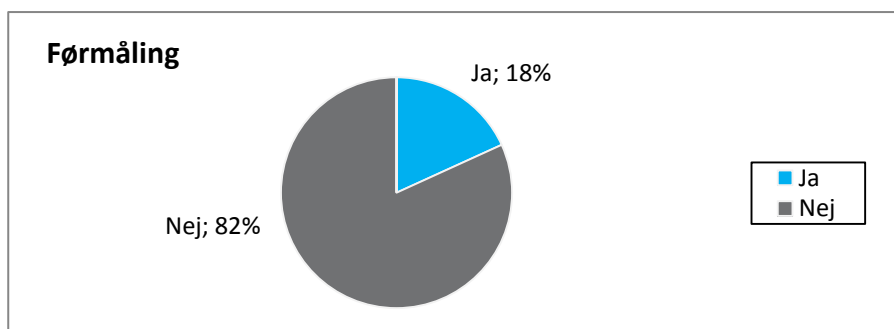
3. Sorgplaner

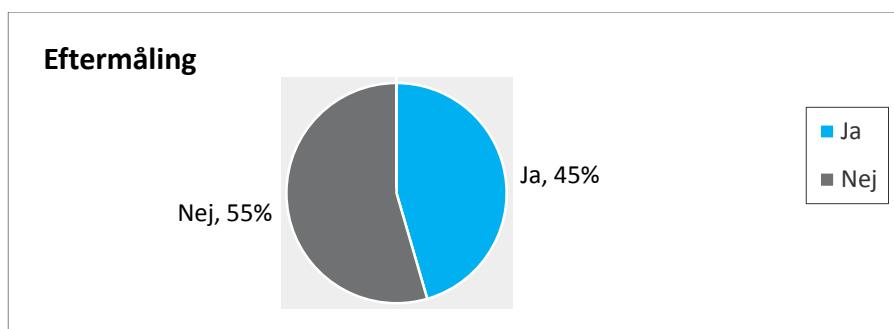
¹ Med alvorlig fysisk sygdom menes en kronisk og/eller livstruende fysisk sygdom.

Der blev i før- og eftermålingen spurgt ind til, om der findes en sorgplan på det gymnasium, som studievejlederne kommer fra. Her ses en tydelig udvikling fra førmålingen til eftermålingen. Kun 18 % af de deltagende studievejledere kommer fra et gymnasium, hvor der findes en sorgplan ved fyraftensmødernes start. Det svarer til 2 ud af de 11 studievejledere, som har besvaret spørgeskemaet. Efter fyraftensmøderne svarer 5 ud af 11 studievejledere nu har en sorgplan. Det betyder, at der undervejs mellem første og sidste fyraftensmøde, er kommet 3 nye sorgplaner til i de deltagende gymnasier. Det er en meget konkret effekt, som studievejledernes deltagelse på fyraftensmøderne må antages at have været med til at påvirke.

Tabel 1

Tabel 2

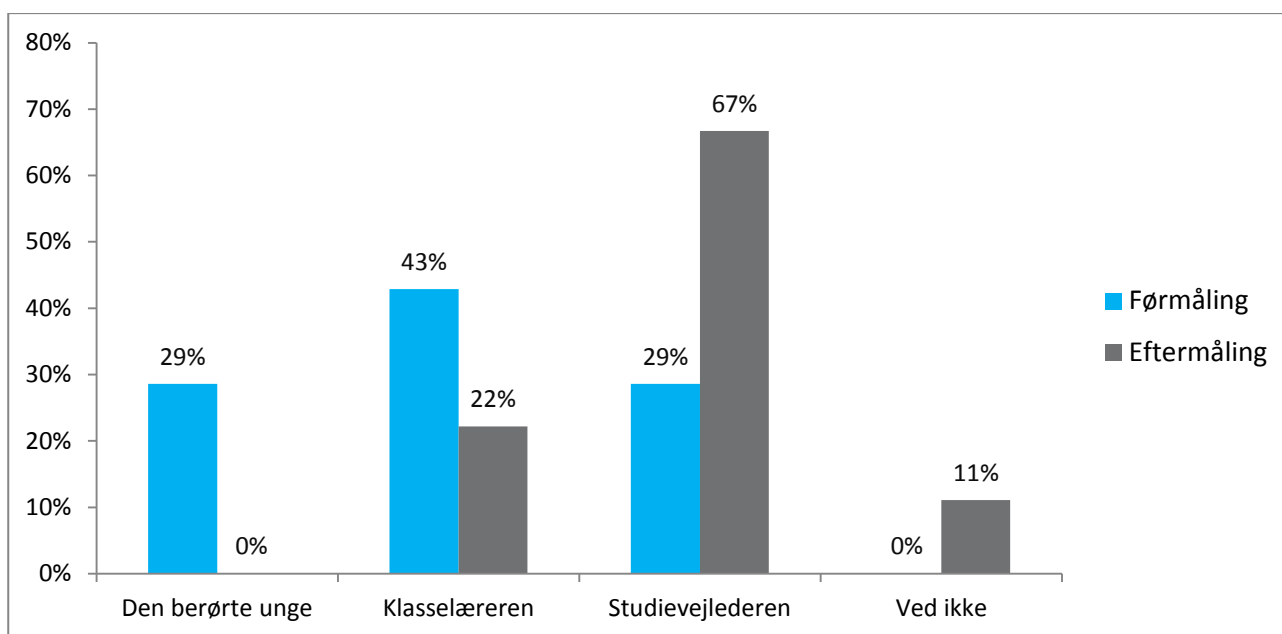
4. Hvem skal tage kontakt til den unge

Én af de ting, fyraftensmøderne har forsøgt at gøre opmærksom på, er, at studievejledere og lærere har et ansvar ift. at tage kontakt til en berørt ung. Vi hører fra vores egne brugere, som selv gik på en

ungdomsuddannelse, da deres forældre eller søskende var syg eller døde, at de ofte følte sig meget alene, og savnede, at studievejledere og lærere spurgte ind og tilbød deres hjælp. Når man som ung er i den udsatte situation, har man ofte ikke overskud til selv at bede om hjælp.

Derfor er det også meget opmuntrende at se, at de 29 % (3 studevejledere) som inden fyraftensmøderne start mente, at det var den unge selv, som havde et ansvar ift. at tage kontakt, efter møderne har ændret mening. I eftermålingen er der dog samtidig to, som ikke ved, hvem der har ansvaret. I de uddybende kommentarer, som de har givet, beskriver de dog, at ansvaret ligger hos lærer, tutor eller mentor og ikke eleven. For BU&S vedkommende er det vigtigste her, at alle deltagere er enige om, efter de har deltaget i fyraftensmøderne, at det ikke er den unges ansvar at sørge for at tage kontakt.

Tabel 3

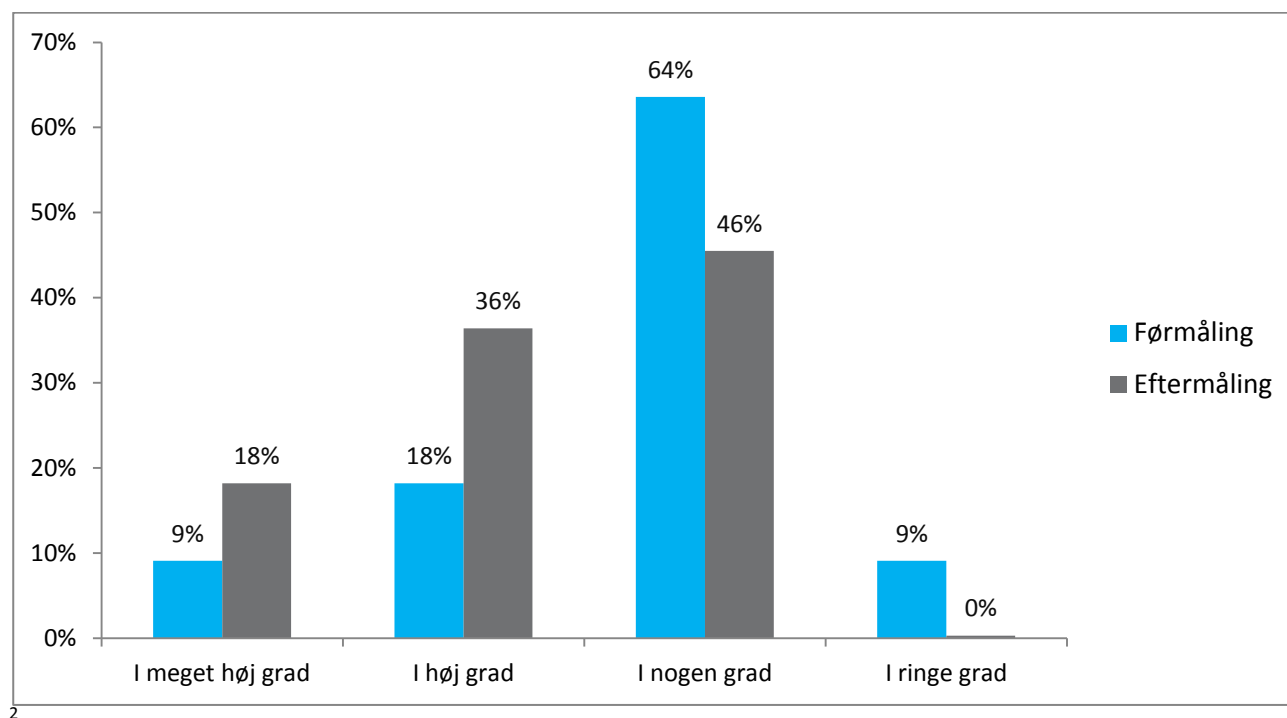

5. Vurderer du, at du er i stand til at bedømme, hvornår en berørte ung har brug for yderligere støtte?

Der blev spurgt ind til ved før- og eftermålingen, om studievejlederne vurderer, at de er i stand til at bedømme, når en ung har brug for yderligere hjælp. Udviklingen mellem før- og eftermålingen viser

tydeligt, at studevejlederne har fået mere tillid til, at de kan bedømme, når en ung har brug for yderligere hjælp. Der er således ikke længere nogen studievejledere, som vurderer, at de kun i ringe grad er i stand til at foretage den bedømmelse. Samtidig er antallet af studevejledere, som i meget høj grad eller i høj grad vurderer, at de er i stand til at bedømme, når en ung har brug for yderligere støtte, steget fra 31 % i førmålingen til 54 % i eftermålingen.

Tabel 4

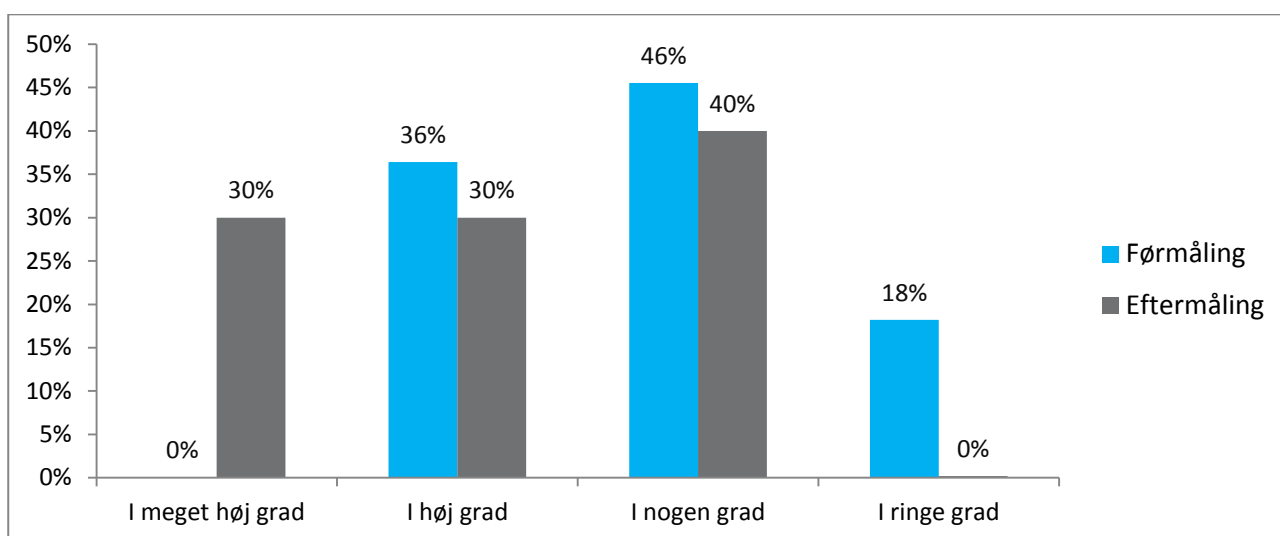

² Bemærk at der i likert skalaen kun er fire svarkategorier, hvor der normalt er fem. Det er en forseelse, som dog ikke vurderes til at spille nogen rolle ift. det overordnede resultat.

6. Føler du dig generelt klædt på til at tale med unge med en syg forælder?

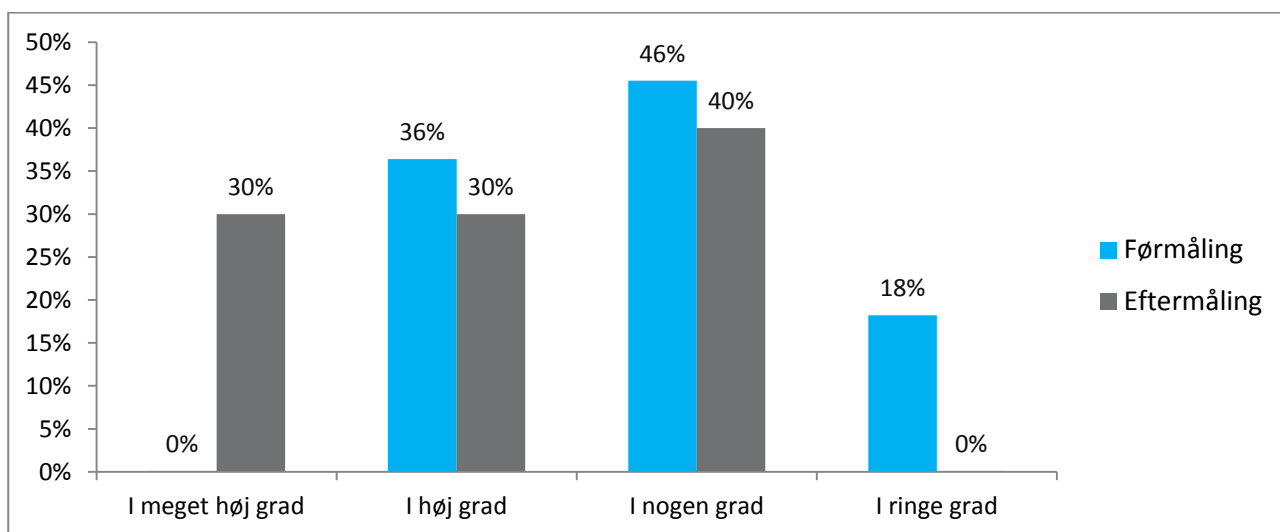
Tabel 5 & 6 viser studievejledernes svar på spørgsmålet, om de føler sig klædt på til at tale med hhv. en ung med en syg forælder (tabel 5) og med en ung, som har mistet en forælder (tabel 6). Som vi kan se i tabellerne, føler ingen studievejledere sig ved førmålingen i meget høj grad klædt på til at tale med de unge. Til gengæld føler 18 % (2 studievejledere) sig i ringe grad klædt på til at tale med de unge pårørende eller efterladte. Dette billede er vendt om i eftermålingen, hvor 30 % (3 studievejledere) i meget høj grad føler sig klædt på til at tale med unge pårørende eller efterladte. Ingen vurderer, at de kun i ringe grad er klædt på til at tage denne type samtaler. Det er en rigtig fin udvikling, som viser, at studievejlederne vurderer, at deres kompetencer er blevet styrket efter deltagelse på fyraftensmøderne på meget konkrete parametre, nemlig i forhold til de nødvendige samtaler med unge pårørende eller efterladte.

Tabel 5

7. Føler du dig generelt klædt på til at tale med unge som har mistet en forælder?

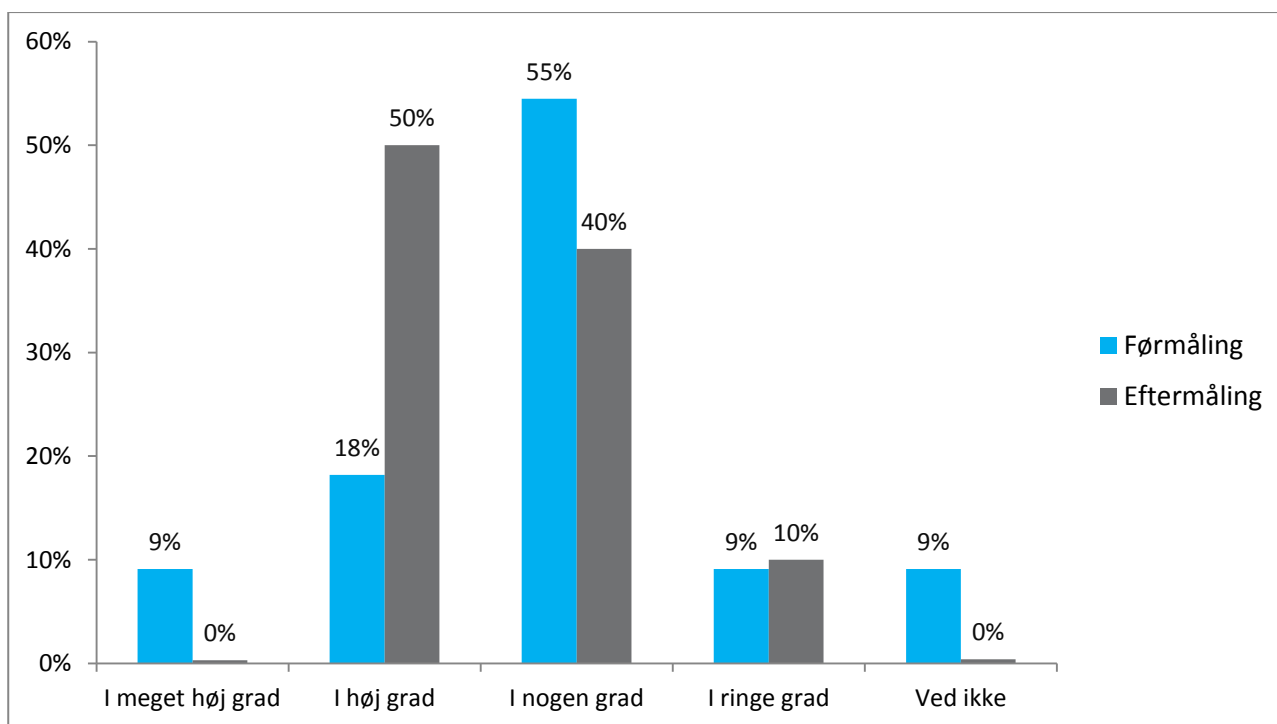
Tabel 6

8. Vurderer du, at der på dit gymnasium arbejdes med en åbenhed omkring sygdom og død?

Der blev spurgt ind til i både førmålingen og eftermålingen om studievejlederne vurderede, at deres gymnasium arbejder med åbenhed omkring sygdom og død. Det spurgte vi om, da vi ved, at det er nemmere for de unge pårørende eller efterladte at navigere i et system, der er åbent i forhold til at tale om sygdom og død. Samtidig ved vi fra vores brugere, at det sjældent er tilfældet, og at sygdom og død både på uddannelsesinstitutionerne og i samfundet³ generelt er tabubelagt. I førmålingen spredte besvarelserne sig ud således, at der både er en studievejleder, som oplever, at der i meget høj grad arbejdes med åbenhed, og en studievejleder som kun i ringe grad oplever åbenhed. Derudover er der en studievejleder, som ikke ved, om hvorvidt der er åbenhed eller ej. I eftermålingen svarer 10 ud af 11 studievejledere, at de i høj grad eller nogen grad oplever, at der arbejdes med åbenhed omkring sygdom og død. Det kunne tyde på, at studievejlederne samlet set har fået et større indblik i, hvad det kræves at arbejde med åbenhed omkring sygdom og død og i højere grad føler sig i stand til at leve op til det efter deres deltagelse på fyraftensmøderne.

Tabel 7

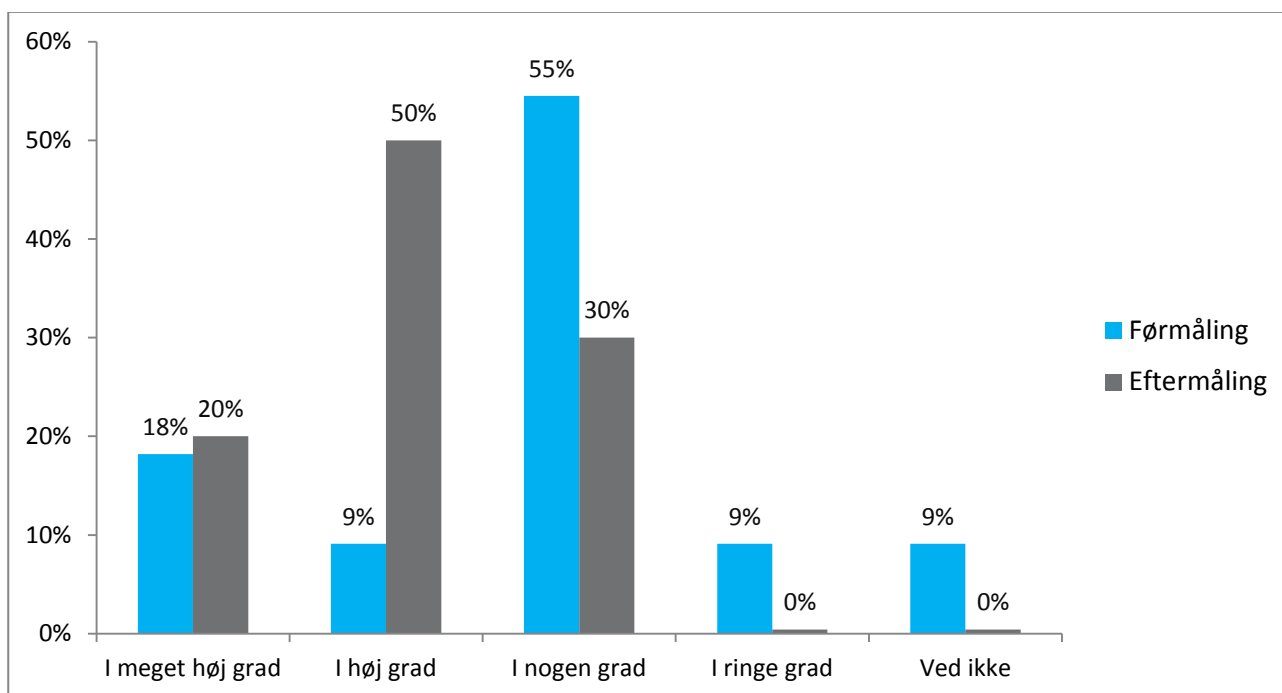

³ Userneed undersøgelse udført for BU&S i marts 2012

9. Kunne du i morgen tage en samtale om sygdom eller det at miste i en klasse, hvor der sidder en berørt ung?

Det kan være en stor hjælp for en berørt ung, at deres studievejleder tager en samtale med deres klasse om det at leve med en syg forælder eller det at miste en forælder for at gøre det nemmere for både klassekammerater og den unge selv at tale sammen. Ved førmålingen vurderer kun 3 ud af 11 studievejledere i meget høj grad eller i høj grad, at de er i stand til at tage en sådan samtale med en klasse. Efter fyraftensmøderne vurderer 7 ud af de 10 studievejledere, at de i meget høj grad eller i høj grad er i stand til at tage en sådan samtale (én studievejleder har undladt at svare). Målingen viser, at studievejlederne efter fyraftensmøderne i langt højere grad føler sig klædt på til at tage denne type samtaler. Dette er en meget konkret effekt, da vi ved, hvor vigtigt det kan være for den berørte unge, at klassekammeraterne får information om den berørte unges situation og hjælp til at være en god klassekammerat. Derfor er dette et meget vigtigt punkt at styrke studievejledernes kompetencer og tiltro til egen evne.

Tabel 8

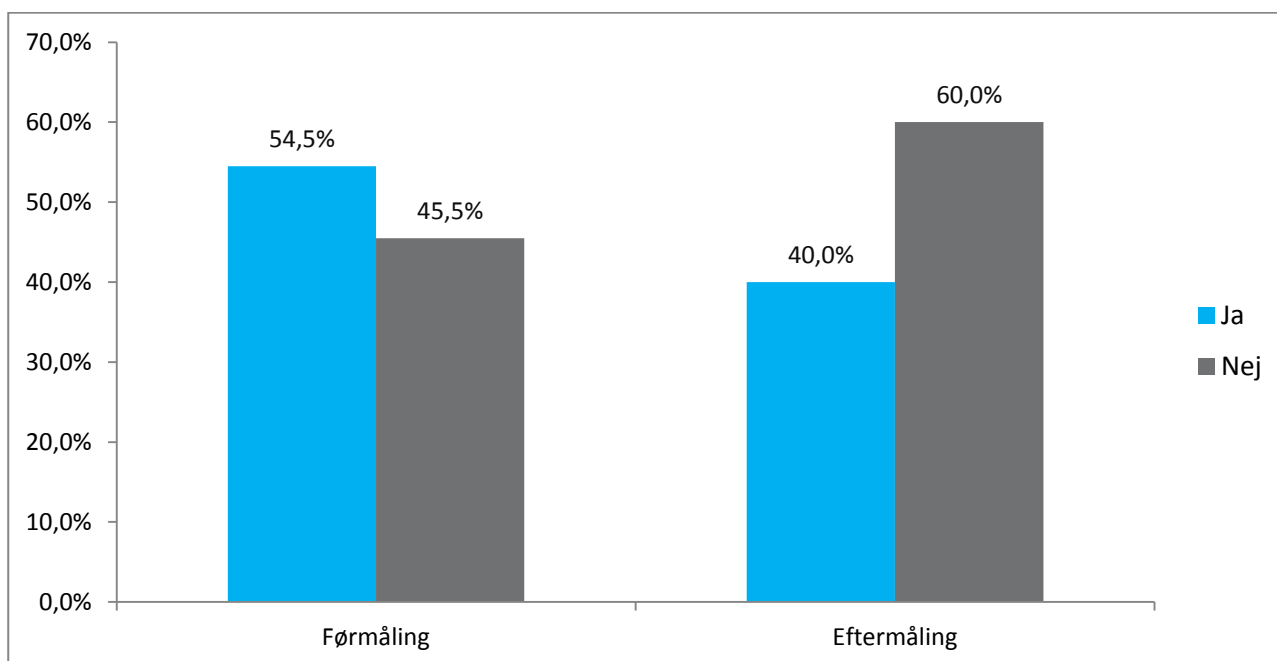

10. Er der begrænsninger i din hverdag som gør, at du ikke kan prioritere opgaven så højt, som du kunne ønske?

BU&S ønsker at vide, om studievejlederne føler, at de i deres hverdag har begrænsninger som gør, at unge pårørende og efterladte ikke kan prioriteres så højt som ønsket. Det er en interessant udvikling, som tegner sig mellem før- og eftermålingen. Hvor et lille flertal af studievejlederne ved førmålingen føler, at de har begrænsninger, der gør, at de ikke kan varetage opgaven så højt, som de kunne ønske, er det billede vendt om ved eftermålingen. Således vurderer flertallet ved eftermålingen, at de *ikke* har begrænsninger i deres hverdag, som gør, at de ikke kan prioritere opgaven så højt, som de kunne ønske. Det er svært at sige præcist, hvad der er forandret for de få studievejledere, som har rykket sig mellem før og eftermålingen. Det kan tænkes, at de selv har fået mere fokus på området og derfor kræver, at det bliver prioriteret højere. Således kan de have talt med deres ledelse om problematikken og derved fået større mulighed for at prioritere de pårørende og efterladte. Det kunne også tænkes, at studievejlederne har fået et mere tydeligt overblik over, hvad det kræves at prioritere opgaven, og derfor ikke ser de samme begrænsninger som tidligere. Studievejlederne har opdaget at det ikke nødvendigvis er lange samtaler den unge har brug for, men kan i ligeså høj grad være fem minutters opmærksomhed indimellem. Det er svært at sige, men fra BU&S stol er udviklingen positiv, da det betyder mere opmærksomhed og tid til pårørende og efterladte.

Tabel 9

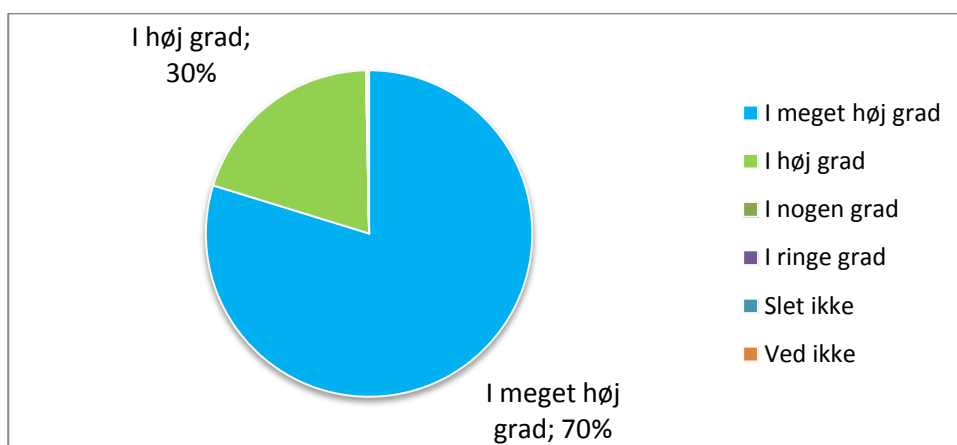

Tilfredsheden med fyraftensmøderne

11. Har du fået et fagligt udbytte af at deltage i fyraftensmøderne i BU&S

Deltagerne blev spurgt i eftermålingen, om deres tilfredshed med at deltage i fyraftensmøderne. Det første spørgsmål gik på, om deltagerne oplevede et fagligt udbytte af at deltage, og her er resultatet virkelig flot. Der var ti studievejledere, som besvarede spørgsmålene, og ud af dem svarede syv, at de i meget høj grad havde fået et fagligt udbytte. De resterende tre vurderede, at de i høj grad havde fået et fagligt udbytte af at deltage på fyraftensmøderne.

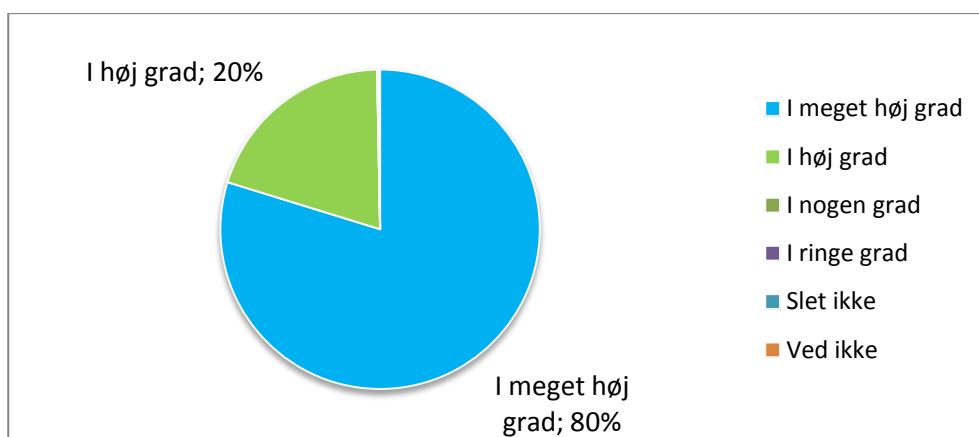
Tabel 10

12. Spørgsmål: Vil du anbefale andre studievejledere eller lærere at deltage i fyraftensmøderne i Børn, Unge & Sorg

Dernæst spurgte vi deltagerne, om de ville anbefale andre at deltage på møderne. Her svarer otte ud af ti deltagere i meget høj grad, og to deltagere svarer i høj grad. Det er et meget fint resultat, som er med til at styrke vores antagelse om, at der er en sammenhæng mellem den markante udvikling, som vi har set på effektspørgsmålene, og så studievejledernes deltagelse i fyraftensmøderne.

Tabel 11

13. Konklusion

Der tegner sig et rigtig flot billede af fyraftensmøderne i efteråret 2012, som indikerer god effekt og meget høj tilfredshed blandt deltagerne. I forhold til effekten, kan man se en tydelig positiv udvikling mellem før- og eftermålingen i alle spørgsmålene. For eksempel har samtlige studievejlederne fået forståelse for, at det er deres ansvar at tage kontakt til en berørt ung. De deltagende studevejledere har på alle spørgsmål omkring samtaler også tydeligt rykket sig mellem før- og eftermåling. Ligeledes lader der til at være kommet mere fokus på åbenhed omkring sygdom og død i de gymnasier, som studievejlederne er tilknyttet. Tilfredshedsspørgsmålene taler næsten for sig selv. Deltagerne vurderer, at de i meget høj grad eller i høj grad har fået et højt fagligt udbytte og vil anbefale fyraftensmøderne til andre. Det er værd at bemærke at den positive udvikling ses på baggrund af tre fyraftensmøder, altså en relativ lille indsats ift. til den effekt, som studievejlederne oplever. Et sammenlagt rigtig fint foreløbigt resultat for fyraftensmøderne i forbindelse med Projekt Unfair.